

Сірий Юрій Миколайович, кандидат наук з державного управління, завідувач Миколаївського регіонального відділення навчально-наукового інституту № 4 Національної академії внутрішніх справ;
Костюченко Віталій Іванович, кандидат технічних наук, декан Миколаївського факультету морського та річкового транспорту Київської державної академії водного транспорту імені гетьмана П. Конашевича-Сагайдачного

ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА МОРЬСЬКОМУ ТА РІЧКОВОМУ СУДНАХ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У ДАЛЕКОМУ ПЛАВАННІ

Правова реформа, що проводиться наразі в Україні, повинна зазначити якісні зміни у функціонуванні органів державної влади. Особливої ваги набирає необхідність удосконалення змісту і структури процесуальної діяльності суб'єктів, які покликані забезпечити виконання завдань кримінального провадження, визначених статтею 2 Кримінального процесуального кодексу України.

Домінуючим положенням кримінального провадження є те, що воно здійснюється з додержанням принципу верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визначаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Принцип верховенства права застосовується з урахуванням практики Європейського суду з прав людини.

Одним з правових механізмів реалізації означеної засади є процесуальна форма кримінального провадження та можливість її диференціації, зокрема залежно від місця вчинення кримінального правопорушення.

Правило дії Кодексу в просторі полягає у тому, що кримінальне провадження на території України здійснюється з підстав та в порядку, передбачених цим Кодексом, незалежно від місця вчинення кримінального правопорушення (частина 1 статті 4 Кримінального процесуального кодексу України).

Кримінальне процесуальне законодавство України застосовується також при здійсненні провадження щодо кримінальних правопорушень, вчинених на морському чи річковому судні, що перебуває за межами України під прапором або розпізнавальним знаком України, якщо це судно приписано до порту, розташованого в Україні (частина 2 статті 4 Кримінального процесуального кодексу України).

Україна є морською державою це спонукає до удосконалення механізму правозастосовної діяльності у випадках вчинення кримінального правопорушення на борту морського судна. Згідно зі статтею 67 Кодексу торговельного мореплавства України, якщо на судні, що перебуває у плаванні, вчиняються діяння, передбачені кримінальним законодавством України, капітан є службовою особою, уповноваженою на вчинення процесуальних дій, керуючись при цьому кримінальним процесуальним законодавством України (статтями 519, 520, 521, 522 Кримінального процесуального кодексу України) та Інструкцією про порядок проведення процесуальних дій під час кримінального провадження на морському чи річковому судні України, що перебуває за межами України під прапором або з розпізнавальним знаком України, якщо це судно приписано до порту, розташованого в Україні. Означений нормативний акт затверджено наказом Генерального прокурора України від 14.11.2012 року та погоджено з центральним органом виконавчої влади в галузі транспорту та центральним органом виконавчої влади в галузі рибного господарства.

Чинний Кримінальний процесуальний кодекс України регламентує особливі порядки кримінального провадження (зокрема глава 41 Кримінального процесуального кодексу України) та визначає коло службових осіб, які є уповноваженими на вчинення процесуальних дій, з поміж них й капітан судна України (пункт 2 частини 1 статті 519 Кримінального процесуального кодексу України). Законодавець передбачив також можливість допиту капітана, який здійснював процесуальні дії на борту судна України, в якості свідка. Предметом допиту цього суб'єкта є зміст його процесуальної діяльності, пов'язаної зі вчиненням кримінального

правопорушення на борту судна (частина 3 статті 519 Кримінального процесуального кодексу України).

З огляду на вищезазначене та урахуванням аналізу законодавчих та інших нормативно-правових джерел, які регламентують кримінальну процесуальну діяльність капітана судна України дають підстави висловити окремі судження щодо окремих питань удосконалення змісту правозастосовної діяльності

Зокрема:

1. Слід законодавчо визначити систему процесуальних дій капітана судна України, що знаходиться у далекому плаванні;

2. Результати проведення капітаном судна України процесуальних дій повинні відповідати вимогам процесуальної форми, а їх зміст містити ознаки доказів, належності, допустимості, достовірності та у сукупності достатності;

3. З чинного Кримінального процесуального кодексу України слід вилучити положення про можливість допиту капітана судна України як свідка, так як означене не відповідає процесуальному статусу цього учасника кримінального провадження;

4. Необхідно внести зміни до Кодексу торговельного мореплавства України щодо визначення повноважень капітана судна як службової особи, уповноваженої на вчинення процесуальних дій з урахуванням чинного законодавства;

5. Результати процесуальних дій капітана судна України, що перебуває в далекому плаванні, повинні використовуватися в доказуванні на тих самих підставах, що є результатом проведення інших слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування.